

กิเลสหมอบ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะเป็นสังฆธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขๆ คำว่า “วิมุตติสุข” เป็นสิ่งปรารถนาของชาวพุทธทั้งหมดทั้งสิ้น

แต่ผู้ใดที่ประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกขัง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับภิกษุ ๖๐ องค์พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ นี่วิมุตติสุข เทศน์ว่า การ เห็นไหม “เธออย่าไปช้อนทางกัน” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเอาชฎิล ๓ ฟันองอีก ๑,๒๕๐ องค์ เอหิภิกขุๆ นี่วิมุตติสุขๆ

ในสมัยปัจจุบันนี้ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่าน ท่านสร้างธรรมทายาทของท่าน สิ่งสร้างมาๆ นั้นวิมุตติสุข วิมุตติสุขที่แท้จริง วิมุตติสุขที่แท้จริงใช้ชีวิตปกติธรรมดา แต่หัวใจเป็นสุขนะ หัวใจไม่เกี่ยวกับโลกนะ พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์นะ มีวิหารธรรมในหัวใจใจ วิมุตติสุข

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีกาลไม่มีเวลา ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมๆ ใจ สมควรแก่ธรรมก็สมควรแก่กิเลสต้นหาความทะยานอยากในหัวใจของสัตว์โลกนั้น

สัตว์โลกนั้น จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา สิ่งที่เกิดมาๆ เป็นการยืนยันว่าอวิชาพาเกิด คือมารมันพาเกิด

พาใครเกิด

พาจิตดวงนี้ไป กำเนิด ๔ ในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ นี่การเกิดและการตาย
ของสิ่งมีชีวิต

แล้วสิ่งมีชีวิตทำไมต้องเกิดล่ะ

เกิดก็มันมีมารไง มันมีวิชาไง มันมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากไง

แล้วกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ใครเป็นคนบอกล่ะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาวิชฌายาทำลายอวิชชา ทำลายพญามารไง ถ้า
ไม่ได้ทำลายพญามาร มันจะเอาวิมุตติสุขมาจากไหน

เกิดเป็นเจ้าของสิทธิ์ที่จะได้เป็นกษัตริย์ นางพิมพาเป็นมเหสี สามเณรรักษาเป็นบุตร
ทุกขีใหม่ แแบกรับภาระครอบครัวทุกขีใหม่ ต้องแบกโลกไป จะเป็นกษัตริย์ปกครองประชาชนไป
ความทุกข์ความยากของประชาชน คุ่มครองดูแลให้เขามีความสุข

ความสุขอะไร

ความสุขทางโลก

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไป สิ่งทีวิมุตติสุขๆ ไป เป็นสังขจะเป็น
ความจริงในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสังขจะเป็นความจริงของผู้ที่ฝึกหัด
ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริง

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เรามีอำนาจวาสนา คำว่า “มีอำนาจวาสนา” คนถ้า
ไม่มีอำนาจวาสนานะ ไม่เชื่ออะไรเลย เชื่อแต่เงินแต่ทอง เชื่อแต่ยศถาบรรดาศักดิ์ เชื่อแต่โลกธรรม
๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ นั้นมันคืออะไร โลกธรรม ๘

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระอรหันต์ที่วิมุตติสุข พ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและ
บ่วงที่เป็นทิพย์ พ้นไฉสมบัติอย่างนี้ทั้งนั้นนะ ไฉสมบัติที่แสวงหาที่กิเลสมันต้องการนะ กิเลสมัน
ต้องการ แล้วโลกก็เป็นอย่างนั้นไง มันไม่พ้น มันโดนมันบีบมันคั้น

ฉะนั้น เวลาคติธรรมในพระพุทธศาสนาไป เวลาคนตาย ตราสัง ผูกแขน ผูกขา ผูกคอ ผูกไว้หมดนะ สมบัติโลก บ่วงนี้สมบัติครอบครว บ่วงนี้สมบัติลูกหลาน ทุกข์ยากทั้งนั้น แต่มันก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เพราะมันมีอวิชชา มันมีพญามาร

แล้วเวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะขึ้นมาแล้ว ถ้าไม่ได้พบพระพุทธศาสนา ไม่ได้พบครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม มันเห็นแล้วมันตีมันตีมันตี “พระพุทธศาสนาสอนอย่างนี้หรือ พระพุทธศาสนาสอนเรื่องโลกๆ อย่างนี้หรือ”

มันเป็นประเพณีเป็นวัฒนธรรม คนเรามีอำนาจนามาเล็กน้อยขนาดไหน ถ้าเขามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่อาศัย เวลาเขาทุกข์เขายากขึ้นมาจะ สิ่งนั้นจะจะปลดปล่อยหัวใจของเขา ถ้าปลดปล่อยหัวใจของเขา เห็นไหม

เวลาคนที่มียุญและมีบาป เวลาคนที่มียาป ตกทุกข์ได้ยากขึ้นมาบาปกรรมมันให้ผล เวลาคนที่มียุญๆ สิ่งที่มีความปรารถนาทางโลก โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ แล้วก็ติดกันอยู่อย่างนั้น

ถ้าติดกันอยู่อย่างนั้น เห็นไหม คติธรรมๆ ที่เวลาตราสังศพ สังคนตายนั้นนะ เป็นคติธรรมเตือนคนเป็น แล้วคนเป็น เวลาไปงานศพเขาก็ไปนั่งแต่ปรับทุกข์กันไง แล้วคนตายก็ตายนอนอยู่ในโลงใจ ใจคนเป็นเขานั่งปรับทุกข์กันนั้น

แต่เวลาคนที่มียุญมีปัญญาจะ เขาฟังธรรมครูบาอาจารย์แล้วจะฝึกหัดปฏิบัติของเขาขึ้นมา เวลาจะฝึกหัดปฏิบัติของเขาขึ้นมา นี่ทำตามข้อเท็จจริงใจ ไม่ใช่ฝึกหัดบูชากิเลส

กิเลสมันพาเกิดมาแล้ว แล้วเวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไป ปฏิบัติมันก็ต้องเป็นพิธีกรรมไป ปฏิบัติทางโลกไป จะไม่ได้เทียมหน้าเทียมตาเขา เวลาเขาฝึกหัดปฏิบัติ พิธีกรรมมันยิ่งใหญ่ดั่งการ เราก็ต้องการเป็นอย่างนั้น

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านไม่ได้สอนอย่างนั้นเลย

โคนไม้ ที่ว่าง เรือนว่าง เวลาฝึกหัดเพื่อจะเอาหัวใจของตน สถานที่อย่างนั้นนะมันเป็นที่สังขวิเวกใจ สัปปายะ ๔ สถานที่ที่เป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ ครูบา

อาจารย์ที่เป็นธรรมรักษาความสงบสงัดอันนั้น แล้วคอยชี้หนทางให้ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาตาม
ข้อเท็จจริง ตามข้อเท็จจริงอยู่ที่ไหน

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติ ท่านมีข้อวัตรปฏิบัติของท่านเพื่อให้เป็น
เครื่องอยู่ของใจ

คำว่า “หัวใจของคน” คนที่หาไม่เป็น หาไม่ได้ มันหาไปแต่กิเลสมันพวงมโหงอยู่นั่นละ

แต่จะเอาจริงเอาจังขึ้นมา เรามีสติปัญญา เรามีความซื่อสัตย์ของเรา เรามีข้อวัตรปฏิบัติ
ของเราเป็นเครื่องอยู่ของใจ

ใจมันอยู่ในร่างกายนี้อยู่แล้ว ใจมันส่งออกใจ ส่งออกจะไปเอายศถาบรรดาศักดิ์ จะเอา
ฤทธิ์เอาเดช เอาคุณงามความดี แล้วมันไม่ได้ดีอะไรทั้งสิ้นสักอย่างหนึ่ง

แต่เรามีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา สิ่งที่เป็นวินัย เป็นวินัยข้อ
ห้ามนั่นละ นั่นละเป็นรั้วรอบขอบชิด ถ้าเป็นรั้วรอบขอบชิดขึ้นมาเพื่อจะแสวงหาหัวใจของตน

ถ้ามีรั้วรอบขอบชิดแล้ว รั้วรอบขอบชิดแล้ว แล้วมันทำอะไรต่อล่ะ

เรามีศีลใจ มีกติกาคบคุมดูแลของตนไง แล้วข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเป็นการเคลื่อนไหว

เข้า สิ่งที่เป็นวัตรในศาลาใจ ต้องเตรียมน้ำล้างเท้า น้ำล้างบาตร น้ำต่างๆ ขึ้นมา เพราะ
อะไร เพราะเราต้องออกบิณฑบาต บิณฑบาตเลี้ยงชีพไง เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบ
พระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนามาบวชเป็นพระ

ถ้าบวชเป็นพระก็เป็นพระปฏิบัติขึ้นมา เขาก็มีข้อวัตรปฏิบัติของเขา ข้อวัตรปฏิบัติอย่างนี้
เพราะว่ารักษาหัวใจให้มันอยู่ในร่างกายนี้ จิตใจหัวใจให้อยู่ในร่างกายนี้ แล้วพยายามจะศึกษา
ค้นคว้าหาหัวใจของตน

แล้วถ้าหาหัวใจของตน คนที่มีอำนาจวาสนาเขาทำข้อวัตรปฏิบัติด้วยความรีบเร่ง ด้วย
ความอาภัพ ด้วยความปกติสุข ด้วยความสุขความสงบความระงับ ด้วยความชื่นบาน

แต่เวลากิเลสมันเบียดมันเบียดมันไป มันไม่ใช่หน้าที่ของเรา เกียงงอนกัน นั่นนะมันเป็นคนใน
ข้อ งอในกระดูก เห็นไหม มันคิดในใจ แต่เวลามันทำ มันทำออกมาไปกระทบกระเทือนกับคนอื่น
เขาไป

แต่ถ้าเป็นอำนาจวาสนาของเราไป เราทำด้วยความซื่อสัตย์ ทำด้วยความสงบสุข ทำด้วย
ความเครื่องอยู่ของใจ ใจมันอยู่กับเรา มันมีความปกติสุข ถ้ามันแห้งแล้ง มันไม่มีข้อวัตรปฏิบัติ
ของมัน มันก็ส่งออก

เขาเป็นฆราวาสเขาก็ทำอย่างนี้ แล้วมาบวชเป็นพระขึ้นมา ทำไมเราต้องมีหน้าที่การงาน
แบบนี้

เรามีหน้าที่การงานแบบนี้เพราะอะไร

เพราะว่าเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราบวชเป็นพระๆ เราบวช
อุปัชฌาย์ยกเข้าหมู่ไป ถ้ายกเข้าหมู่ สังฆะ สังฆะ สังฆะเขาทำกันอย่างนี้ สังฆะที่มีหลวงปู่เสาร์ หลวง
ปู่มั่นท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ด้วยการศึกษาค้นคว้าของท่าน เวลาท่านออกฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา
ท่านไปเผชิญกับกิเลสในหัวใจของท่าน

เวลาเผชิญกับกิเลสในหัวใจของท่าน เห็นไหม บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ เวลา
ท่านอบรมบ่มเพาะขึ้นมาไป เป่ากระหม่อม เป่ากระหม่อมลูกศิษย์ลูกหาไป สิ่งที่เป่ากระหม่อม
ขึ้นมา ให้เขาฝึกหัดศึกษาค้นคว้าขึ้นมาให้เป็นข้อเท็จจริงในหัวใจของเขา ถ้ามันฝึกหัดปฏิบัติ
ขึ้นมาตามข้อเท็จจริงในหัวใจของเขา เขาจะมีความปกติสุขของเขา

ศีล สมาธิ ปัญญา

การฝึกหัดปฏิบัติในะ จิตตภาวนา

เราเวลาฝึกหัดขึ้นมา เราฝึกหัดด้วยสัญญาตญาณ อารมณ์ภาวนา ภาวนาด้วยอารมณ์เป็น
สัญญาอารมณ์ในความเป็นโลกียะ ในสถานะของความเป็นมนุษย์ ในสถานะของจิตที่ได้สร้าง
บุญสร้างบาปมาเป็นจริตนิสัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้เป็น
กรรมฐาน ๔๐ ห้อง วิธีการทำความสงบ ๔๐ วิธีการ ๔๐ วิธีการหาความสงบระงับเข้ามาในหัวใจ
ของตน

ถ้าหัวใจของตนสงบระงับเข้ามา มันจะเริ่มต้นจากผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แล้วจะฝึกหัดปฏิบัติของตนให้เจริญก้าวหน้าของตนไป ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา มันจะเป็นความปกติสุขที่เราปรารถนา ที่เราศึกษาค้นคว้าธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก

พระออกฝึกหัด ออกประพฤติปฏิบัติแต่ละองค์ๆ จนเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์ไปมากมายมหาศาล

แต่ศึกษาค้นคว้าทำไม

สัตตรสวัคคีย์ พระภิกษุ ๑๓ องค์ ที่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติข้อสิ่งใด ก็แล้วแต่ เขาจะเล็ดเขาจะลอด เขาจะปลิ้นเขาจะปล้นของเขาไป เป็นอนุบัญญัติ อนุบัญญัติมากมายมหาศาลเลย นี่ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติแล้วล้มเหลว ล้มเหลวเพราะอะไร เพราะด้วยพญามาร ด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจของเขา เขาไม่มีอำนาจวาสนาที่เขาชนะตัวเขาเองได้

ถ้าเอาชนะตัวเขาเองได้นะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เวลาจิตมันสงบระงับเข้ามา มันจะเป็นความมหัศจรรย์นะ

แล้วเวลาเราผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติใหม่ พอผู้ปฏิบัติใหม่ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา มันก็ปฏิบัติบูชากิเลส ให้กิเลสมันครอบงำตามแต่กิเลสมันจะบงการ

แต่ถ้ามีวาสนานะ มันเห็นร่องเห็นรอย ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา พระไตรปิฎกมันเป็นการยืนยันถูกหรือผิด สัมมาหรือมิฉฉา

เวลาในภาคปัจจุบันนี้ เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ให้กับพระปฏิบัติ พระป่า ครอบครวัตรธรรมฐาน

ถ้าใครมีอำนาจวาสนา มันจะยึดสิ่งที่ว่าครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านเป็นศาสดา ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ มันจะไม่ห่างไกล มันจะไม่ทิ้ง ทั้งสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงนี้ไปเลย

แต่ถ้ามันเป็นกิเลสๆ ไร มันมีมุก มันมีการฝึกหัดปฏิบัติลัดสั้น จะบรรลุได้เร็ว

ไร้สาระสิ้นดี

เวลาฝึกหัดปฏิบัตินะ หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โง่ ตั้งสติของเราไว้ ถ้ามันมีกำลังของมันขึ้นมา นะ คำว่า “มีกำลัง” ดุสิต เริ่มตันฝึกหัดปฏิบัติครั้งแรก หรือเริ่มต้นผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติใหม่ เวลาเราหายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โง่ คำว่าน้ำไหลวทั้งนั้นเลย

เพราะมันเป็นความรู้สึก มันเป็นนามธรรม แล้วจะไปจับต้องสิ่งใด จับต้องตรงไหน

ก็ปลายจมูกไป ปลายจมูก สิ่งทีกระทบอุ่นๆ นั้นนะ ตั้งสติของตนไว้ ถ้าฝึกหัดปฏิบัติด้วยวาสนาของคนนะ เวลามันมีกำลังของมันขึ้นมา จิตมันเริ่มสงบระงับบ้าง มีกำลังขึ้นมา มันรู้มันเห็นนะ กิเลสมันหมอบเลยละ

เวลากิเลสมันหมอบ เห็นไหม กิเลสมันหมอบ เวลามันหมอบขึ้นมา มันหมอบ มันหมอบเพื่ออะไร มันหมอบ มันจะพาออกนอกกลุ่มนอกทางไป

เวลาเราไปเจอเสือมันหมอบ หมอบเพื่อมันจะตะครุบเหยื่อ มันจะหาเหยื่อของมัน

เวลาเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เริ่มต้นมันคัดมันค้าน มันติดมันตัน มันทุกข์มันยาก เริ่มต้นตั้งแต่ไม่เชื่อว่ามันเป็นข้อเท็จจริงอย่างไร

เวลาฝึกหัดปฏิบัติไป สิ่งที่เราศึกษาค้นคว้ามา ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ มันเป็นการยืนยันว่า หัวใจที่มันพัฒนาไปแล้วมันจะมีความมหัศจรรย์อย่างนั้น ถ้ามีอำนาจวาสนา

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นปุถุชนคนหนา เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราเริ่มต้นฝึกหัดปฏิบัติใหม่ไป หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โง่ เวลาที่มีอำนาจวาสนานะ มันมีความสงบระงับบ้าง มีสงบระงับบ้าง เห็นไหม กิเลสมันหมอบ

คำว่า “กิเลสมันหมอบ” มันหมอบคือกิเลสเริ่มต้น เริ่มต้น เห็นไหม หายใจเข้าก็ติดขัด หายใจก็จับต้นชนปลายไม่ได้ จับสิ่งใดไม่เป็นขึ้นเป็นอันเลย

มีสติมีปัญญา มีศรัทธาความมั่นคงของเรา กำหนด เห็นไหม ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านบอก เริ่มต้นต้องบังคับ

เหมือนเด็กฝึกงาน เด็กฝึกงานมันไม่เคยเป็นงานขึ้นมา มันก็ทำสิ่งใดขาดตกบกพร่องไป
ทั้งนั้นนะ

ไฉนก็เหมือนกัน เริ่มต้นต้องบังคับๆ บังคับให้มันหายใจเข้านี้กพุท หายใจออกนี้กโ
บังคับให้มันเกาะลมหายใจไว้ เกาะคำบริกรรมนั้นไว้ แล้วถ้าบังคับๆ ถ้ามีอำนาจวาสนา มันมี
กำลังของมัน กิเลสมันหมอบ มันหมอบมันมีกำลังนะ

ถ้าโดยข้อเท็จจริง เวลามันหมอบมันมีกำลังของมัน มันก็จะเห็นนิมิต มันจะไปรู้ไปเห็น
เวลาผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติได้ยินเสียงปีพาทย์โง่ ดนตรีไทย ได้ยินเสียง โอ้ย! เทวดามาซบกล่อม

กิเลสมันหมอบ มันหมอบเพื่อมันจะทำร้าย เวลากิเลสมันหมอบ มันหมอบเพื่อจะทำร้าย
มันหมอบเพื่อผลประโยชน์มันไง ทั้งๆ ที่มีวาสนานะ นี่พูดถึงเวลาประพฤติปฏิบัติ

กิเลสมันร้ายนัก เวลากิเลสมันหมอบ มันหมอบ มันรอจังหวะที่จะทำร้ายไง ทำร้ายคือมัน
พาออกนอกกลุ่มนอกลู่นอกทางไปรู้ไปเห็นนิมิต เป็นผู้วิเศษ เป็นผู้มีอำนาจวาสนา เติลิตเปิดเบิ่งไปเลย

สัปายะ ๔ ครูบาอาจารย์เป็นสัปายะ ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดั่งามนะ ท่านจะให้ตั้งสติ
แล้วบริกรรมให้มันชัดเจนของมัน ชัดเจนของมัน กิเลสมันจะสงบระงับขนาดไหน เราพยายาม
ฝึกหัดของเราให้ชำนาญในวสี ชำนาญในการฝึกหัดปฏิบัติ นี่เป็นพื้นฐานของผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติ

แล้วถ้ามีอำนาจวาสนานะ หายใจเข้านี้กพุท หายใจออกนี้กโ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ
เวลากิเลสมันหงายท้องเลย

เราเห็นสัตว์ใหม่ เวลามันจะกัดกัน มันตั้งท่าที่มันจะทำร้ายกัน ถ้ามันสู้ตัวอื่นไม่ได้ มันจะ
นอนหงายท้องคือยอมแพ้ ยอมจำนนทุกๆ อย่าง

จิต จิตถ้าฝึกหัดปฏิบัติของเราไปไกล หายใจเข้านี้กพุท หายใจออกนี้กโ ใช้ปัญญาอบรม
สมาธิ ทำบ่อยครั้งเข้าๆ เริ่มต้นถ้ากิเลสมันหมอบ มันหมอบนี่มันต่อมันต้าน มันหมอบ ถ้ามันพลิก
แพลง มันหมอบทำให้เราปฏิบัติขาดตกบกพร่องไปทั้งนั้นนะ ไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน เพราะเรา
ควบคุมมันไม่ได้ไง

เวลากิเลสมันหงายท้องนะ เพราะเรามีสติมีปัญญาทำของเราให้ละเอียดรอบคอบขึ้น
กิเลสมันหงายท้องคือมันยอมจำนนนะ

สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตถ้ามันสงบระงับไป

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้

ไม่มีสัมมาสมาธิ เห็นไหม ทั้งเสีย ทั้งหมา เวลาหมานะ เวลามันจะกัดกันมันก็ตั้งท่าของ
มัน เวลาหามันสู้ตัวที่เก่งกว่าไม่ได้ มันจะนอนหงายท้องเลย ยอมแพ้ ยอมแพ้ เห็นไหม

จิตสงบแล้ว สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วมันทำอะไรละ

มันก็กลับมาเป็นเหมือนเดิมไป

นี่ไง สิ่งทีเวลา ขณิกสมาธิ อุปะจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ สมาธินี้มันเป็นความปกติสุข
สมาธินี้มันให้ผลเป็นสุขแน่นอน สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

ถ้าไม่มีวาสนานะ มันจะดำเนินการต่อเนื่องไปไม่ได้เลย แล้วเวลามันเจริญแล้วเสื่อมๆ ตี
ออกชกตัวนะ ทำไมมันเป็นอย่างนั้นๆ

เพราะอะไร

เพราะการฝึกหัดปฏิบัติไง ถ้าการฝึกหัดปฏิบัติ เริ่มต้นจากปุถุชน กัลยาณชน ถ้ายกขึ้นสู่
วิปัสสนาได้ บุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ ปฏิบัติจนสิ้นกิเลสไป เวลาสิ้นกิเลสไป ครูบาอาจารย์
ที่เป็นธรรมนะ ท่านจะคอยชี้แนะ คอยบอกเราให้เราเจริญก้าวหน้า ถ้าเจริญก้าวหน้า ถ้ามันไม่
เจริญก้าวหน้า มันก็เป็นเรื่องสุดวิสัย คำว่า “สุดวิสัย” นี้อำนาจวาสนาของคน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เวลาพระอัคร
สาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาต้องมีอำนาจวาสนามากกว่านั้น เวลาผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติตามข้อเท็จจริง
นี้อยู่ในพระอภิธรรมเลย พระอรหันต์ต้องสร้างอำนาจวาสนาอย่างน้อยแสนกัป คำว่า “แสน
กัป” มันมีวาสนา

ที่ว่า กิเลสมันจะหมอบหรือกิเลสมันจะหงายท้อง

ถ้ากิเลสมันหมอบ มันก็เป็นมิจฉาสมาธิ สมาธิยังมีความรู้ความเห็นที่มันจะปองร้าย ที่
มันจะทำอื้อลู่ลู่แตก ที่ทำให้ออกนอกกลุ่มออกทางไป แล้วไม่มีความชำนาญ

ถ้ามีความชำนาญขึ้นมา ชำนาญในวิธี ทำความสงบให้บ่อยครั้งเข้าๆ จนถ้ามันเป็น สัมมาสมาธิ สมาธิที่ถูกต้องชอบธรรม กิลีสมันหายท้องเลย ทั้งเสียทั้งหมามันหายท้อง มันยอม แพ้ พอมันยอมแพ้ มันเป็นมิตร มันมีโอกาสได้วิจิตรใจ ถ้ามีโอกาสได้วิจิตรใจ เห็นใหม่

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ

มันข้อเท็จจริงอยู่แล้ว แต่ไม่มีสมาธินะ กิลีสมันทั้งไม่หมอบและไม่หายท้องด้วย มันมี แต่ชักนำออกไปนอกกลุ่มนอทางทั้งนั้นนะ ชักนำออกนอกกลุ่มนอทาง

ดูสิ ดูศรัทธา ศรัทธา เวลาคนที่เสื่อมจากศรัทธา มันเลวร้าย มันทอดทิ้งพระพุทธศาสนา ไปเข้ารีตเลย

“เราเป็นชาวพุทธ ทำสิ่งใดก็ไม่ได้ เป็นบาปๆ ไปหมดเลย ต้องถือศีลๆ ต้องมีเสียสละทาน มันเป็นความวุ่นวาย มันเป็นความลำบาก”

ละทิ้งไปเลย เวลามันเสื่อมศรัทธา แคศรัทธา เห็นใหม่

นี่เหมือนกัน เวลาฝึกหัดปฏิบัติของเราขึ้นมา เราจะมีความมั่นคงของเรา เราจะฝึกหัด ปฏิบัติ อยู่ที่อำนาจวาสนาของแต่ละบุคคลไง ถ้าอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล เราเห็นพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา วิมุตติสุขๆ เวลาอบรม บ่มเพาะขึ้นมา พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลมากมาย แต่พระในสมัยพุทธกาลก็สร้างปัญหาไว้จน วินัย ๒๔,๐๐๐ ข้อ ร้อยแปดพันเก้า มันอยู่ที่วาสนาของคน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เราเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น”

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ใครไม่มีบุญกุศลไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา ใน ศรัทธาในพระพุทธศาสนานะ ใครที่ไม่ได้ออกฝึกหัดปฏิบัติ เขาเกิดมาเสียชาติเกิด

ถ้าเราออกฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เราได้ตรวจสอบอำนาจวาสนาของเราว่ากิเลสมันสงบตัว ลงหรือไม่ ถ้าสงบตัวลงมันจะหมอบ หมอบแล้วเราไม่มีความสามารถให้มันพาออกอ้อลู่ฉุยแจก แล้วออกไปนอกกลุ่มนอทางเป็นผู้วิเศษ เป็นผู้มีความรู้มากมายมหาศาล แล้วได้อะไรขึ้นมา

ทั้งๆ ที่เริ่มต้นเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาไป แต่ถ้ามีอำนาจวาสนามากขึ้น เราทำแบบเดิมนั่นแหละ จากที่มันหมอบ มันหมอบ มันต่อมันต้าน มันคอยจะทำลายความเสียหาย มีสติสัมปชัญญะมากขึ้น คำบริกรรมชัดเจขึ้น ทำให้มันชำนาญขึ้น มันหงายท้องเลย มันหงายท้อง มันให้โอกาสเราไป ได้พิสูจน์ได้ตรวจสอบ ได้พิสูจน์ได้ตรวจสอบๆ ทำความสงบของใจเป็นหรือเปล่า

ถ้าทำความสงบของใจเป็น หลวงปู่มั่นใจ จิตตภาวนาๆ จิตเป็นอย่างไร กิเลสมันหมอบหรือมันหงายท้อง ถ้ามันหมอบ มันหมอบระวังให้ดีนะ ถ้ามันหมอบ มันยังไว้ใจไม่ได้นะ ถ้ามันหมอบขึ้นมา ถ้ามันกัดมันฉีกขึ้นมา มันจะบาดเจ็บรุนแรงนะ แล้วถ้ามันกัดรุนแรงขึ้นมามันถึงกับเสียชีวิต ถึงกับตายนะ

แต่เนี่ยเวลามันทำลายอะไร มันทำลายความเพียรไป เวลามันพาออกๆ ออกจากที่เราจะสร้างคุณงามความดีไป แล้วก็ออกอึล่อยๆ แฉกไปเรื่องร้อยแปดพันเก้า นี่ความเป็นมิจฉาไป เป็นอภิญญา อภิญญาที่ซ้อแท้จริงๆ เขามีซ้อแท้จริงๆ ของเขา

ไฉนจิตมันอ่อนแอ จิตมันไม่มีกำลัง แต่ให้กิเลสมันถูกลูกแทงไป แล้วก็ไปอุปาทานหมู่ไป

ถ้าเรามีสติมีปัญญานะ เราทำความสงบของใจเข้ามา นี่เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นซ้อแท้จริงๆ เวลาครูบาอาจารย์ จิตตภาวนาๆ เราก็ศึกษาค้นคว้าหาจิตของตน

จิตของตน เวลาจิตมันสงบๆ ไป กิเลสมันจะหมอบลง เราก็ทำต่อเนื่องของเรา กิเลสมันจะหงายท้อง จากมิจฉาจะเป็นสัมมา จะขนาดไหนก็แล้วแต่ เราตั้งสติของเราไว้ แล้วศึกษาค้นคว้าของเราไว้ จากสมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนา

คำว่า “ยกขึ้นสู่วิปัสสนา” เห็นไหม ทั้งกิเลสมันหมอบ ทั้งกิเลสมันหงายท้อง นั่นก็คือวิธีการหลอกของมันไป ถ้ามันวิธีการหลอกของมัน สมมติแก้มิเลสไม่ได้ๆ

แต่สมมติก็มีความสุขเป็นครั้งเป็นคราวไป สมมติก็มีอำนาจวาสนา มีบุญกุศลของหัวใจของตนไป ถ้าทำความสงบของใจไม่ได้ ไม่รู้จักพุทธะ ไม่เห็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จิตตภาวนา จะเอาจิตเริ่มต้นตกตรงไหนไปภาวนา

เริ่มต้นภาวนาก็ด้วยวาสนาของตน เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีศรัทธา เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา จากศรัทธาเป็นอจลศรัทธา

ศรัทธาๆ มันคลอนแคลน เวลามันเป็นอจลศรัทธา เห็นใหม่ ศรัทธาเพราะอะไร รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียงที่การดำรงชีวิตของเราเนี่ยแหละ มาบวชเป็นพระๆ พระก็มีตา มีหู มีจมูก มีลิ้น มีกาย มีใจเหมือนกัน ทำข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา มันก็ทำข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาจากอายตนนะ ความสัมผัสของผิวหนังนี้ ถ้ามีการศึกษา มีการเล่าเรียน ก็เล่าเรียนจากดวงตาด้วยการศึกษาค้นคว้าท่องบ่นวิชาการ

ถ้ามันจะเอาจริงเอาจังขึ้นมา มันจะค้นคว้าหาหัวใจของตนให้ได้ ถ้าค้นคว้าหาหัวใจของตนให้ได้ เวลาทำความสงบของใจเข้ามา มันหมอบหรือมันหงายท้อง

ทั้งหมดบทั้งหงายท้องมันเป็นกิริยาของจิตทั้งนั้น กิริยาของจิตที่มันเป็น มันอยู่ที่วาสนา ใจ วาสนาของคนที่มีอำนาจวาสนาขึ้นมา มันก็เป็นเสียเป็นสางเลยละ เวลามันหมอบมันจะกัดมัน ฉีกเอา แล้วถ้ามันหงายท้อง หงายท้องก็ไว้ใจมันไม่ได้ เพราะหงายท้องเดี๋ยวมันก็ขึ้นมา เพราะมันเป็นสัตว์นักล่า ถ้าเป็นหมา เป็นหมาที่สายพันธุ์มันดุร้าย มันก็จะกัดจะฉีก เวลามันหมอบมันเพื่อจะเอาชนะคะคานกัน

แต่ถ้ามันเป็นสัมผัสสมาธิขึ้นมา ถ้ามันหงายท้อง หงายท้องขึ้นมา สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่สมาธิทำให้เรามีโอกาส สมาธิยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้

ทั้งกิเลสหมอบ ทั้งกิเลสมันหงายท้อง นั่นคือวิธีการหลอกของมัน ถ้าเรารู้เราเห็นของเราขึ้นมา ยกขึ้นสู่วิปัสสนา เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง

เห็น เห็นอะไร ถ้าเป็นกิริยา กิริยาอย่างไร

เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ธรรมารมณ์ๆ มันเป็นอาการของจิตใจ จิตเสวย อารมณ์ จิตยึดมั่นถือมั่นสิ่งใดให้มันเป็นความทุกข์ความยาก

ความทุกข์ความยาก ความทุกข์ความยากมันเกิดมาจากไหน

เกิดมาจากการพลั้งเผลอ เกิดจากขาดสติ เกิดจากการที่ไม่คุ้มครองดูแลหัวใจของตน

ถ้ามันคุมครองดูแลหัวใจของตน เริ่มต้นการฝึกหัดปฏิบัติ ถ้ามันดีงาม เราก็ไม่ต้องรุนแรงกับมันจนเกินไป ถนอมรักษาไว้ การเข้าและการออกทำให้มันเป็นปกติสุข ปกติสุข เห็นไหม

เราเป็นนักรบ เราบวชเป็นพระ เป็นพระที่จะต่อสู้กับกิเลส ภาวนาตลอดชีวิต ภาวนาตลอดเวลา คำว่า “ภาวนาตลอดเวลา” จิตรักษายากๆ

ทำความสงบของใจเข้ามา มันจะหมอบ มันจะหงายท้อง มันจะยอมจำนนขนาดไหน เราก็ต้องพัฒนาหัวใจของตน

พอมันรู้มันเห็น ถ้ามันรู้มันเห็น ธรรมารมณ อารมณที่เกิดจากจิต สิ่งที่มีมันน่าไว้วางใจไม่ได้ ถ้าอารมณมันเกิดจากจิต ถ้ามันจับต้องของมันได้ จับต้อง

จากเดิมเราเกิดสัญชาตญาณ จับต้องอะไร เราเกิดเป็นมนุษย์นี้ สัญชาตญาณของคนนี้โลกีย์ปัญญาจะไปจับต้องอะไร

ก็ใช้ความคิดนี้ไง ที่ว่ามันเป็นปัญญาๆ มันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิไป ปัญญาอบรมสมาธิมันด้วยเหตุด้วยผลของมัน เห็นไหม มันจะหมอบหรือมันจะหงายท้อง มันจะหดตัวเข้ามาหดตัวเข้ามา ทั้งหมอบและหงายท้องนั้นเป็นการหลอกของกิเลสอีกชั้นหนึ่ง

อีกชั้นหนึ่ง หมายความว่า เริ่มต้นจะทำสัมมาสมาธิ เริ่มต้นจะทำสมถะ สมถกรรมฐานฐานแห่งการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ

เกิดเป็นมนุษย์ไป เราเป็นชาวพุทธไป ทำบุญก็ไปวัดไป แต่ถ้าฝึกหัดก็มีร้าน มีที่ให้พึ่งอาศัยไป มันเป็นวัตถุภายนอกทั้งนั้นนะ วัตถุภายนอกเพราะอะไร เพราะเราเกิดเป็นคน นี่จริงตามสมมุติไป ถ้าจริงตามสมมุติ มันก็มีปัจจัยเครื่องอาศัยไป

บวชเป็นพระ บวชเป็นพระก็เหมือนกัน บวชเป็นพระก็มีกุฏิ มีร้าน มีที่หลบภัย มีที่กันแดดกันฝน มีบริวาร ๘ มีข้อวัตรปฏิบัติเป็นของสงฆ์ ทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ในหัวใจของตน ถ้าหัวใจของตนมันสงบระงับเข้ามาไป ถ้าสงบระงับเข้ามาด้วยวาสนา ด้วยจริตนิสัย ด้วยกิเลส ด้วยกรรมของสัตว์ มันหมอบนะ กิเลสนะ

เริ่มต้นจากมันหมอบ มันหมอบเพราะมันจะเอาคืนไป

การประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือกิเลสในหัวใจของเราเอง แล้วในหัวใจของเราเองที่เราจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เราจะล้มลุกคลุกคลานอยู่ ถ้าเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาจนเริ่มต้นจากขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ ถ้าสมาธิ ถ้าเราได้สัมผัส รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

เราเกิดมาๆ ไร ปัจจัยเครื่องอาศัยทุกอย่าง โลกเรามี เราก็มี โลกเขาแสวงหาได้ เราก็แสวงหาได้

แต่ธรรมละ สติละ สมาธิละ แล้วปัญญาละ

ทุกคนก็ช่วยกันแสวงหา แล้วแสวงหาของใคร

นี่ไง อยู่ที่อำนาจวาสนาไง อยู่ที่จริตนิสัยไง

ฉะนั้น เวลากิเลสมันหมอบ มันหมอบอย่างไร หมอบแล้วมันจะพาเราไปไหน ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ที่ดั่งงามไฉน

ถ้าเวลามันหมอบแล้วมันจะพาไปไหนนะ พุทโธชัดๆ เพราะมันหมอบได้ด้วยคำบริกรรม มันหมอบได้ด้วยปัญญาอบรมสมาธิ

พุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ

แต่ของเราไม่ใช่อย่างนั้น เวลากิเลสมันหมอบ แล้วมันพาส่งออก มันวิ่งไปนู่นนะ ไปรู้ไปเห็นที่มันส่งออก มันจะไปกับมันนู่นนะ นี่ไง มันถึงว่า เวลากิเลสมันหมอบ มันหมอบเพื่อจะทำร้ายมันหมอบเพื่อจะกัดจะฉีก

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาให้มากขึ้นให้ดีขึ้น จากที่มันหมอบๆ มันแพ้ใจ มันพ่ายแพ้สติ พ่ายแพ้คำบริกรรม มันหงายท้องเลย พอมันหงายท้องขึ้นมาละ สัมมาสมาธิ มันมีโอกาสให้เราฝึกหัด

ถ้ามันเห็นทั้งกิริยาหมอบและกิริยาหงายท้อง นั่นคือวิธีการหลอก คือเล่ห์เหลี่ยมของมัน ถ้าเล่ห์เหลี่ยมของมัน ถ้าเราเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เล่ห์เหลี่ยมของมันไง อารมณ์

ความรู้สึกมีขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถ้าไม่สมบูรณ์แบบ มันเป็นอารมณ์
ความรู้สึกนึกคิด เป็นไปไม่ได้

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

ถ้าเป็นบ่วงของมารมันก็รัดคอ เป็นพวงดอกไม้ก็ชื่นชม เก่ง ภาวนาเยี่ยม ยอดเยี่ยมไป
หมด น้ำมันพวงดอกไม้ มันเย็นมันยอ กิลีสมันหมอบ มันจะพาออกแล้ว ถ้าบ่วงมันรัดคอ มันหงาย
ท้อง หงายท้องแล้วทำอะไรต่อไป เวลาหงายท้อง

ทั้งหมอบและทั้งหงายท้อง นั่นคือกิริยาของจิต ถ้ามันจับได้ เห็นไหม สติปัฏฐาน ๔ ถ้าสติ
ปัฏฐาน ๔ มัคโค ทางอันเอก ทางสายกลางในการเริ่มต้นฝึกหัดปฏิบัติ

หลวงปู่มั่นใจ จิตตภาวนาๆ

ถ้าจิตมันไม่สงบ จิตมันไม่มีกำลัง มันจะไปรู้อะไร

จิตมันไม่มีกำลังขึ้นมา ถ้ามันฝึกปฏิบัติใหม่ มันก็กิลีสหมอบนั่นแหละ หมอบเพื่อจะกัด
เพื่อจะฉีก ไม่ได้หมอบเพราะความจำนน

มีสติสัมปชัญญะขึ้นมา บริกรรมบ่อยครั้งเข้าด้วยสติสัมปชัญญะของเรามากขึ้น มัน
หงายท้องเลย

เพราะมันมีมิจาและสัมมา มันมีถูกและมีผิดใจ

อะไรถูก อะไรผิดล่ะ

ไอ้ถูกนะทำไม่ได้ ไอ้ผิด เวลามันเกิดขึ้น หลงระเหิงไปกับมันเลย แล้วเวลามันกัดมันฉีก
ขึ้นมา ล้มระเนระนาดขึ้นมา หน้าขึ้นอกตรม นักปฏิบัติทั้งหลายทำหน้าที่ขึ้นนะ นักปฏิบัติที่จริงจัง ใน
หัวใจเศร้าหมอง ในหัวใจมันกัดกร่อนความรู้สึกของเรา

ถ้ามีอำนาจวาสนานะ พยายามของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านผ่าน
ประสบการณ์อย่างนี้มาแล้ว ผ่านประสบการณ์ที่จะเอาให้กิลีสมันอยู่หมัด จะเอาความสงบระงับ
ในหัวใจของตนที่จิตมันตั้งมั่น จิตตั้งมั่น จิตมีกำลัง

ถ้าจิตตั้งมั่น จิตมีกำลังขึ้นมา ถ้ามันเห็นกิริยา เห็นการหลอกหลวง เพราะกิเลสเป็นนามธรรมไง กิเลสก็เป็นนามธรรม แต่ไม่รู้ไม่เห็นขึ้นมา มันจะไปรู้จักกิเลสได้อย่างไร

กิเลสเป็นนามธรรม แม้แต่ทำสมาธิมันก็ต่อมันก็ต้าน มันก็พลิกมันก็แปลงของมันอยู่ อย่างนี้ แล้วมันต่อมันต้าน มันอย่างว่าจิตนิสัย เราจะเน้นย้ำ “จิตนิสัย อำนาจวาสนาของคน” ตลอดเวลา เพราะมันมีเขาวงกตปัญญา เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสวงหาผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติก็แสวงหา ตรงนี้ ถ้ามันละเอียดรอบคอบ

คนเราสติไม่สมบูรณ์ มันเหมือนคนบ้า คนบ้ามันก็ต้องจับส่งโรงพยาบาลศรีธัญญา

ใช้ที่เราสติสมบูรณ์นะ แล้วสมบูรณ์แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันโดยสัจจะโดยความจริง มันต้องแหลมคม แหลมคมกับความรู้สึกรู้สึกของเรา แหลมคมกับสิ่งที่เราฝึกหัดปฏิบัตินี้ มันฝึกหัดมัน ต้องแหลมต้องคมขึ้น

เวลาทำข้อวัตรปฏิบัติมันยึดมันขาด มันยึดมันขาด นั่นก็เรื่องหนึ่ง แต่ขอให้อยู่กับข้อวัตร นั้น เครื่องอยู่ของใจใจ แล้วใจมันดีขึ้นมาของมันขึ้นมา มันจะเห็นคุณค่าเลย แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเป็นธรรมนะ เวลามันเข้าที่เข้าทาง ไร้วางเลย หลับตา เราจะเอาจิตของตนให้ได้ จิตนี้ สำคัญที่สุด แล้วถ้ามันได้ขึ้นมาแล้วนะ เก็บไว้ในหัวใจ

ในวงกรรมฐาน ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม ท่านห้ามคุยกัน ห้ามอวด ห้ามโม้ เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นไป รู้แล้วอยากโม้ นั่นนะเขาเรียกว่าธรรมแตก

เวลาธรรมแตกๆ เวลาปฏิบัติขึ้นมาเจียนอยู่เจียนตาย มันกว่าจะได้ความสงบระงับเข้ามาบ้าง กิเลสมันพาโม้ พาธรรมแตก พอธรรมแตกขึ้นไป พอโม้เสร็จแล้ว ทุกข์แล้ว เอ! เขาจะเชื่อเราหรือไม่เชื่อเราเนาะ เอ! ที่พูดไปมันเกินเลยไปบ้างหรือเปล่า มันเป็นการอวดอุตริหรือไม่ มันเป็นความวิตกกังวล มันเป็นทุกข์ทั้งนั้นเลย

ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ของเราท่านถึงห้ามโม้ ห้ามอวด

ถ้าโม้ อยากโม้ อยากอวด อาจารย์นั้น ขึ้นไปหาอาจารย์เลย

หาอาจารย์เพื่ออะไร

ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ที่ปฏิบัติมาอย่างนี้ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่

ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริง เออ! ใช่ แล้วทำอย่างไรต่อ

ให้ละเอียดรอบคอบขึ้น จากหมอบให้มันหงายท้อง จากทั้งหมอบทั้งหงายท้อง ชุดคู้ยค้นคว้าให้เห็น

ไม่รู้ไม่เห็นกิเลส จะแก้กิเลสอย่างไร แล้วที่รู้ที่เห็นมันเห็นนิमित ถ้ากิเลสมันหมอบ มันพาออก มันคิดว่ามันเป็นธรรมนะ แล้วมันพาออกอีลุ่ยฉุยแฉกไปเลย เติลิดเปิดเปิงไปไหนไม่รู้ เพราะอะไร เพราะกิเลสมันอ่อน เพราะสติมันอ่อน สมาธิมันอ่อน

แต่ที่ว่า ถ้ากิเลสมันหมอบได้ แสดงว่ามันก็มีสมาธิของมัน แล้วมันก็พาเติลิดเปิดเปิงไป ความเติลิดเปิดเปิงไปนั้นเป็นวิปัสสนาหรือ

เวลากิเลสมันหงายท้อง มันหงายท้องเพราะมันยอมจำนน ก็มีความสุขใจ ใจนั้นมันเป็นปัญญาหรือ

ทั้งหมอบและทั้งหงายท้องนั้นนะเป็นกิริยาที่มันหลงโลก มันหลงโลกนะ แต่ไม่สำคัญเท่ากับหลงเรา แล้วสติปัญญา นักปฏิบัติมีสติปัญญาแค่นี้ละ แล้วอะไรมันเป็นกิเลสละ

เวลามันรู้มันเห็นใจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ กิเลสคือต้นหาความทะยานอยาก สมุทัย ความอยากได้อยากเป็น ความต้องการธรรมะ สิ่งที่มีสมุทัยมันเจือปนมา นี่ใจกิเลสมันหมอบ มันจะกัด มันจะฉีก ถ้าสติปัญญามันเท่ามันทันใจ มันแยกมันแยะของมันใจ

ดูสิ เวลาเสีย เวลาเขาจะดูแลรักษามัน เขาต้องวางยามันนะ วางยาเสร็จแล้วต้องเอาผ้าปิดตาด้วย แล้วยังต้องให้ออกซิเจน เดียวมันจะสำลักตาย เขาต้องว่า มันเจ็บไข้ได้ป่วยอย่างไร มันร่างกายสมบูรณ์หรือไม่ เขายังต้องดูแลรักษาอย่างนั้น

ไฉนี้เรานักปฏิบัตินะ เราจะดูกิเลส เราจะค้นคว้ากิเลสในหัวใจของตน ถ้าเราค้นคว้ากิเลสในหัวใจของตน เราต้องมีสติปัญญา มันจะรู้จะเห็นของมัน สุตมยปัญญา ปัญญาศึกษาค้นคว้าปัญญาอบรมสมาธิ เราก็ได้ทำแล้ว ปัญญาๆ ที่เราใช้ปัญญามาตลอด หยุดคิดๆ นี้ จิตนอก จิตนอกก็กิเลสจากภายนอกนี่ไง ชันธอย่างหยาบ ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน การรู้การเห็นนั้นนะวาสนา

พระกรรมฐาน พระปฏิบัติ สิ่งที่ทำไม่ได้คือยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่เป็น ทำสมณะ ทำสมาธิ โดยพื้นฐานทำได้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นเรื่องสัญชาตญาณความรู้สึกเลย แล้วลัทธิทุกศาสนา เขาไม่สมัยนี้ไง แต่ถ้าเป็นเมื่อก่อนไม่มี แต่สมัยนี้เพราะโลกมันเจริญ พระพุทธศาสนาเผยแผ่ไปในโลกทั้งหมด เขาศึกษาค้นคว้า เขาก็ทำสมาธิ

แล้วทุกลัทธิศาสนา ศาสนาแรกของโลกคือศาสนาถือผี แล้วสิ่งที่เขาเป็นศาสนาก็ศาสดาของผีไง ก็เป็นนามธรรมไง เขาก็ทำสมาธิ อ้างว่าทำสมาธิ

สมาธิสัมมาหรือมิจฉา สมาธิ สมาธิอย่างไร

ในพระพุทธศาสนาของเราไง ศील สมาธิ ปัญญา

เริ่มต้นๆ ขึ้นมาก็ศึกษาค้นคว้า ในทางโบราณเรา อักษรขอม อักษรมคธ เราต้องไปวัดไปวาไปศึกษาค้นคว้าไง

โดยชาติไทย พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ กษัตริย์ในประเทศไทยถึงได้แปลเป็นภาษาไทย พอแปลเป็นภาษาไทย มันก็ได้ศึกษาได้ค้นคว้า ศึกษาค้นคว้าขึ้นมามันก็เป็นสัญญา เป็นความจำทั้งนั้น

ฉะนั้น เวลาภาคปริยัติ เขาบอกว่า ถ้าจากการฝึกหัดปฏิบัติที่แท้จริงต้องได้บาลี ได้บาลี มันจะเป็นกุญแจไขเข้าไปสู่ผู้พระไตรปิฎก เพราะบาลีมันก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาค้นคว้ามันจะเข้าใจในธรรมไม

แต่เป็นภาคปฏิบัติๆ ถ้าไม่มีสมาธิ ทำสมาธิไม่เป็น มันจะเอาอะไรไปศึกษาค้นคว้า เพราะมันเป็นพระไตรปิฎกพุทธ พระไตรปิฎกผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันเป็นพระไตรปิฎกในจิต มันต้องไปแก้ไขที่นั่นไง ถ้ามันแก้ไขที่นั่นนะ

เวลาถ้าฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ต้องทำสมาธิๆ ไง

ทำไมต้องทำสมาธิๆ

ทำสมาธิโดยพื้นฐานใครก็ได้ ฤาษีซีไพรเขาทำมาทั้งนั้นนะ แล้วในภาคปฏิบัติขึ้นมา ใครจะฉลาด ใครจะอ่อนแอ ใครจะเป็นเหยื่อ ใครจะพ้นจากเหยื่อ มันก็ทำสมาธิทั้งนั้นนะ

แล้วสมาธิเวลาทำไปแล้วนะ มันก็เป็นกิลเลสหมอบ เพราะมันมีกำลังขึ้นมาบ้างไง แล้ว
ก็ลุ่มๆ แฉกๆ ออกนอกกลุ่มนอกรทางนะ แล้วมันไม่มีครูบาอาจารย์คอยเบรคคอยยับยั้งไง

สัปปายะ ๔ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ

แต่ถ้าเราแสวงหา เราแสวงหาครูบาอาจารย์อย่างนั้นมันก็พ้นจากสัปปายะ ๔ ไปแล้ว มัน
เป็นครูบาอาจารย์ เห็นไหม ดุสิต พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะไปเรียนกับสัตถุชยโง่ หนุนก็ไม่ไช่ นึกก็
ไม่ไช่ๆ เรียนจนหมดพุงแล้วก็ไม่ไช่อยู่นั่นนะ มันไม่ไช่ทางแล้วละ

เพราะท่านมีสติสัมปชัญญะของท่าน เวลาไปเห็นพระอัสนธิโง่ พระอรหันต์มีกิริยาใน
ความสงบระงับขึ้นมาจากภายใน เวลาตามพระอัสนธิโง่ไป

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างไร”

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

มันต้องมีเหตุมีผลของมันไง มีเหตุมีผล

เหตุคืออะไร

เหตุคือถ้าทำสมาธิ ถ้ากิลเลสมันหมอบ เพราะทำสมาธิมันก็เป็นสมาธิจริงๆ นั่นแหละ แต่
เวลากิลเลสมันหมอบขึ้นมา มันก็ลุ่มๆ แฉกๆ ออกนอกรทางไปไง พ้อออกนอกรทางไป
มันก็ว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม แล้วครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะมันไม่เป็นสัปปายะไง มันพาอ้อลุ่มๆ แฉก
ไปไง

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านไม่ให้ทำอย่างนั้นไง ท่านถึงให้มีข้อวัตรปฏิบัติไว้ ถ้าเอ็ง
ทำไม่ได้ ไม่มีอำนาจวาสนา ก็ยึดข้อวัตรนี้ไว้ ไม่ให้กิลเลสมันพาเตลิดเปิดเปิงไป มันสำคัญ สำคัญที่
สมาธิก็ทำไม่ได้นี่ไง

แล้วพอสมาธิมันทำได้ เป็นสมาธิแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาตรงไหน

ทั้งกิลเลสมันหมอบ ทั้งกิลเลสมันหงายท้อง นั่นเป็นกิริยาที่ดวงโลกทั้งนั้น แล้วดวงเราด้วย
แล้วก็เอาสิ่งที่รู้ที่เห็นนะ

มันก็แค่ส่งออก ส่งออกไปรับรู้ ส่งออกไปเป็นความรู้สึก แล้วไปรู้ไปเห็นเข้าแล้วยังทำให้ตัวเองตื่นเต้น ทำให้ตัวเองยึดมั่นถือมั่น ทำให้ตัวเอง

เฮ้ย! มันก็เป็นความรู้สึกเรา มันก็เกิดจากจิตเรา ทำไมเอ็งไม่มีสติปัญญาเลยหรือ

ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา พุทฺธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ทั้งกิเลสหมอบและกิเลสหงายท้องนั้นเป็นกิริยาการหลอกลวงของมันทั้งสิ้น กิเลสสำคัญนัก สมาธิ กว่าจะทำสมาธิได้ ทำเป็นสัมมาสมาธิได้ มันก็ต้องมีความชำนาญ ชำนาญในวิธี ในการทดสอบตรวจสอบตลอดเวลา แล้วถ้ายกขึ้นสูวิปัสสนาได้ มันจะเป็นพระปฏิบัติในพระป่า ในพระกรรมฐาน ในครอบครัวกรรมฐานที่สมถกรรมฐานยกขึ้นสูวิปัสสนา

ไฉนสมาธิมันก็ทำไม่ได้ แล้วเวลากิเลสมันหมอบ มันพาไปตลอดอึ้อยู่แค่มดเลยนะ แล้วเวลามันหงายท้องก็ไม่เข้าใจอีก หงายท้องทำไม หงายท้องนี้แสดงว่าเราชนะแล้วใช่ไหม หงายท้องแล้วแสดงว่าเราบรรลุธรรมหรือ

หงายท้องนั้นนะ เดียวมันก็พลิกตัวขึ้นมา แล้วมันก็จะกัดจะฉีก เพราะอะไร แก่นของกิเลส

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าชายสิทธัตถะเวลาจะหักเรือนยอดของเรือน ๓ หลัง ใด พญามารคร่ำครวญร้องให้ไปฟ้องลูกสาว ความโลภ ความโกรธ ความหลง

เรือน ๓ หลังคือความโลภ ความโกรธ ความหลง เรือนยอดของมันคืออวิชชา นี้เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหักเรือนยอดนั้น กิเลสมันร้องให้คร่ำครวญจนโลกจะแตก

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบระงับแล้ว ถ้าฝึกหัดปฏิบัติ เริ่มต้นจากการฝึกหัดปฏิบัติ ถ้ามันฝึกหัดปฏิบัติแล้ว ถ้ามันมีกำลังของมันบ้าง ถ้ากิเลสมันหมอบ แล้วถ้ามันพาเตลิดเปิดเปิงนะ เราไม่เอา เราไม่ไปกับมัน พยายามตั้งสติไว้ อยู่กับพุทโธชัดๆ อยู่กับพุทโธชัดๆ ถ้าอยู่กับพุทโธชัดๆ มันพัฒนาขึ้น มันจะดีขึ้นไง

ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นรัตนตรัย เป็นที่พึ่งที่อาศัย เวลาเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเราไม่มีกำลังที่เราจะชนะกิเลสของเราได้ไง เรา ระวังพุทธโทษๆ เราคบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราระวังถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า

เวลาชาวพุทธๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานไป พระอานนทเถาถาม เลยว่า ต่อไปอนาคตถ้าคนระลึกถึงพระพุทธเจ้า ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน ไปแล้ว ให้ไปที่ไหน

ให้ไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ ที่เกิด ที่ตรัสรู้ ที่แสดงธัมมจักขุ ที่ปรินิพพาน

นั่นก็เป็นภายนอก เป็นวัตถุภายนอก เห็นไหม เวลาคนไปกราบไปไหว้เขายังชื่นใจ เขายัง ระวังถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ไฉนเราจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เราระวังถึงพุทธโทษๆ เราระวังถึงพระพุทธเจ้าโดย นามธรรม เราระวังถึงพระพุทธเจ้าโดยพุทธานุภาพ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ทำไมมันจะไม่มหัศจรรย์ แต่ เพราะเราอ่อนแอเอง เราทำแล้วเราไม่ตั้งใจจริง หนึ่ง สอง อำนาจวาสนาที่เราได้สร้างมา ที่ได้สร้าง มาณะ มันจะวินิจฉัยอะไรผิดอะไรถูก

เราเห็นครูบาอาจารย์มากมาย เวลาพระที่มีชื่อเสียงที่เขาไปศึกษา เขาทั้งหมด เขาไม่ สนใจ เขาหาไปทางอื่นแล้วพิสูจน์

ปัจจุบันตั้ง สันติปฏิญญา พิสูจน์จากการฝึกหัดปฏิบัติของเรานี้

เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนอย่างไรก็แล้วแต่ แล้วถ้าเราทำตามนั้น ถ้ามันเป็นไปไม่ได้ ครูบาอาจารย์โกหก

แล้วว่าถ้าเราทำของเรา ถ้ามันถูกต้องชอบธรรมแล้ว ขึ้นไปหาท่าน ถ้าม เป็นเพราะท่านเป็น อาจารย์ เราเป็นลูกศิษย์ เราเป็นผู้ที่แสวงหา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ใครมีอำนาจเลยในพระพุทธศาสนา ให้สงฆ์ ปกครองสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าสงฆ์ปกครองสงฆ์ สงฆ์ที่เป็นอาวุธ สงฆ์ที่เป็น

แล้วมันร้ายกับใคร

ร้ายกับหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้ไม่ได้ฝึกหัดปฏิบัติมันก็ทุกข์มันก็ยาก มันทุกข์ยากเพราะ กิเลสตัณหาความทะยานอยากมันเป็นพวกบ้าสมบัติ มันไปกว้านเอาทุกอย่างมาเผาผลาญหัวใจเรา ทั้งนั้นเลย

ฉะนั้น ในทางพระพุทธศาสนาไง เข้าใจทำบุญตักบาตร ทำบุญตักบาตรเพราะแก้ไ้อ้บ้ำ หอบฟางในใจนี้แหละ ให้การเสียสละ การเสียสละนั้นมันเป็นไทยทาน ไทยทานเป็นวัตถุที่เรา เสียสละได้ แต่ไ้อ้ความยึดมั่นถือมั่น ไ้อ้สิ่งที่มีมันเป็นจริตนิสัย มันเกี่ยวพันกันไป ถ้าเราทำทาน

ทาน ศีล

ศีลคือศีลละ คือกำลังที่เราจะตั้งมั่นของเราขึ้นมา สี่ละ เพราะมันเป็นรั้วรอบขอบชิด มัน ห้ามใจ ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ห้ามทำอย่างนั้นๆ

แล้วศีลก็คือข้อวัตรใจ ศีลก็คือกฎกติกาใจ แล้วถ้าเราพุทโธๆ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ของเรา ถ้าจิตของเรามันไม่คิดฟุ้งซ่าน มันไม่คิดร้อยแปดพันเก้าออกไป มันจะผิตตรงไหน มันก็ไม่ เห็นผิตใช่ไหม ถ้าไม่ผิตขึ้นมา ถ้าเวลามันสงบสุขขึ้นมา เราจะทำความสงบสุขขึ้นมาไง เวลามัน สงบสุขขึ้นมา เห็นไหม ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

เราดูแลหัวใจของตน แล้วทำหัวใจของตน แล้วให้ตรวจสอบใจ ทำซ้ำๆ เวลาทำสิ่งใดไป แล้วให้ทำซ้ำ ทำซ้ำขึ้นมา ดูที่กิริยาอาการสิ่งต่อต่าณภายในมันเป็นอย่างไร

ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ

ขณิกะมันก็มีสงบชั่วครั้งชั่วคราว แล้วด้วยบาปด้วยบุญของคนไ้ มันจะหมอบหรือมันจะ หมายท้อง

หมายท้องเพราะสติปัญญาเราดี หมายท้องเพราะเรารอบคอบ เพราะมันยอมจำนน มัน ไม่กัดไม่ฉีก มันไม่ทำลายเราไ้

แต่ถ้าเราขณิกสมาธิ จิตมันสงบระงับเข้ามามันมีกำลังของมัน ถ้ามันหมอบ มันไม่หมาย ท้อง มันหมอบคือมันต่อต่าณ มันหมอบ มันไ้อ้ลู่ลือแดก มันหมอบคือมันจะพาออกไปทางอื่น แล้ว

ออกไปทางอื่น แล้วเราจะกำจัดกิเลส ศีล สมาธิ เราทำความสงบของใจเข้ามา มันมีปรากฏการณ์
ไฉน มันมีความรู้สึก มันมีแรงต้าน มีแรงกระทำต่างๆ ร้อยแปดที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาไฉน เราก็พุทโธของ
เราต่อเนื่องไป

แต่ส่วนใหญ่มันไม่เป็นอย่างนั้น ส่วนใหญ่ไปแล้ว พออะไรที่มันเกิดขึ้นมันจะฝงใจ แล้วฝง
ใจนะ เวลาทำอะไรมันก็จะเจอปัญหาอย่างนี้ แล้วปัญหาอย่างนี้ถ้ามันก้าวล่วงไปก็จบ อย่างเช่น
เวลานั่งแล้วมันจะเอียงทางโน้น มันจะเอียงทางนี้ แล้วจะเอียงอยู่อย่างนั้นนะ แต่ถ้าเราไม่ไปสนใจ
นะ เอียงก็เอียงไป ไม่เกี่ยว ไม่ได้ปฏิบัติเพื่อไม่เอียงนี้ เอียงก็เอียงไป เอ็งจะเอียงก็เอียงไป แต่จิต
เราไม่เอียง เดียวมันก็จบ

ถ้ามันจะสร้างปัญหาให้หัวใจอยู่อย่างนั้นนะ แล้วสิ่งที่หัวใจ มันก็หวาดระแวงว่าจะ
เป็นอย่างนั้น แล้วมันเป็นเรื่องของเราเสียด้วยนะ

ถ้าเป็นคนอื่นเขาทำลายทำร้ายเรา เราก็ยังว่าคนอื่นทำลายทำร้ายเรา แต่นี่มันเป็น
เรื่องของเราเสียด้วยนะ แล้วมันเป็นเองเสียด้วย เห็นฤทธิ์ของมันหรือไม่

ถ้าเราใช้สติปัญญาแล้วทำซ้ำ ถ้าทำดีงามขึ้นมา เวลามันหายท้องนะ จบ ปัญหาไม่มี
ปัญหาต่อไปก็คือว่า มันหายท้องแล้ว แล้วทำอย่างไรต่อ

หายท้องแล้วมันก็เป็นวิธีการปฏิบัติรอบหนึ่ง เวลาพระกรรมฐานปฏิบัติตลอดชีวิต มัน
จะมีสิ่งใดเกิดขึ้น มันจะมีสิ่งใดมันพัฒนาการขนาดไหน เราจะทำของเรา เห็นไหม จากขณิกสมาธิ
อุปะจาระ อุปะจาระมันจะรู้จะเห็นนี้แหละ เพราะอุปะจาระมันจะมีความสงบแล้วความรับรู้ อับปนา
นี้สักแต่ว่าปรากฏ คือตัวมันโดยเฉพาะเลย ตัวจิตนี้ จิตเวลาเข้าอับปนาสมาธิ เขาเรียกกรรมใหญ่
รวมใหญ่มันมีในสมาธิและมีในวิปัสสนาด้วย

ถ้าในวิปัสสนา เวลามันพิจารณาของมันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป บุคคลคู่ที่ ๑ เวลา
สมุจเฉทปหาน ขณะนิโรธดับทุกข์ สักกายทิฏฐิ วิจิจจนา สิ้นพตปรามาส เกิดอีก ๗ ชาติ ถ้า
พิจารณาให้มันละเอียดขึ้น ชับซ้อนมากขึ้น เวลามันทำให้มีอำนาจวาสนาขึ้นมา ทั้งจะหมอบหรือ
จะหายท้องขึ้นมา มันเป็นวิธีการการหลอกที่เราจะศึกษาค้นคว้าให้มันเป็นข้อเท็จจริงให้ได้

เวลาเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง มันพิจารณาไปแล้ว เวลาบุคคลคู่ที่ ๒ เวลามัน
ขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต มันแยกเลย นี่รวมใหญ่

การรวมใหญ่ในวิปัสสนา มันแยกระหว่างกายกับจิตเลย กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส
ชัดเจน แยกโดยวิปัสสนา แยกโดยอริยสัจ แยกโดยความเป็นจริงนะ

ไม่ใช่ว่ากิเลสหมอบแล้วมันพาอึล้วยุ้ยแจกออกนอกกลุ่มนอกทาง แล้วก็สร้างภาพขึ้นมา
ให้เป็นอย่างนั้น

ให้เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างไร

ใครจะเป็นอะไรก็ได้ แต่มันมีเหตุมีผลตรงไหน ใครจะเป็นพระอรหันต์ ใครจะบรรลุนิพพาน
เชิญ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ แต่เอ็งต้องพูดเหตุถูกต้องชอบธรรม

มันไม่มี เพราะอะไร

ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ ดับอย่างไร

“เราไม่ต้องมีขณะก็ได้ เราไม่ต้องไปอยู่ในกลุ่มเขาก็ได้”

ก็ได้ๆ เห็นไหม กิเลสหมอบ แล้วมันกัดมันฉีก มันพาออกนอกกลุ่มนอกทาง พาออกตาม
ความพอใจของตน ตนรู้ตนเข้าใจอย่างใดก็ว่าสิ่งนั้นจะเป็นธรรม เอาแต่ตามความพอใจของตน
เพราะตนไม่มีต้นเหตุ ตนไม่มีทุนเดิม ตนไม่มีการพัฒนาการของจิต

จิตตภาวนาๆ แล้วพัฒนาการ พัฒนาการไปโดยกิเลสหมอบหรือมันหงายท้อง แล้ว
เวลามันหลอก มันหลอกอย่างไร แล้วเวลามันรู้เท่า การซุกคู้ยค้นคว้าหากิเลส

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาฝึกหัดปฏิบัติใจ กิเลสเป็นอย่างไร เริ่มต้นจากจิตเป็น
อย่างไรก่อน จิตตภาวนา

ถ้าจิตภาวนามันเห็นกิเลสเป็นข้าศึก แล้วถ้าเห็นกิเลสเป็นข้าศึก กิเลสเป็นนามธรรม คำ
ว่า “กิเลสๆ” กิเลสมันเป็นใคร เดี่ยวจะเอาไปฆ่าไปทำลายมันเลย

แล้วนักปฏิบัติเยอะเยาะไป เอาปืนไปยิงมัน เอาระเบิดปามัน เราฟังแล้วแปลกประหลาด

มันจะมีปัญหาต่อเมื่อมรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ ดำริชอบคืองานชอบธรรม งานชอบธรรมในสมถกรรมฐาน ถ้างานไม่ชอบธรรมในสมถกรรมฐานจะไม่มีจิตตภาวนา จะเป็นอารมณ์ภาวนา จะเป็นกิเลสหมอบแล้วมันพาอีลุ่ยฉุยแฉกไป แล้วแต่มันจะสร้างเรื่องของมันขึ้นมา

แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริง เห็นไหม เราจะทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ก่อน ถ้าใจสงบระงับเข้ามาให้ได้ ถ้ามันหมอบ มันยังกีดมันขวางอยู่ เราก็ต้องฝึกหัดปฏิบัติให้มากขึ้น การเข้าและการออก การทำความสงบของใจให้ได้

จากที่มันกีดมันขวาง มันพลิกมันแพลง มันกีดมันขวาง มันพลิกมันแพลงจริงๆ นะ เวลาเราทำสมาธิ ถ้าวันไหนมันกระทบรุนแรง มันลงไม่ได้เลย แล้วเวลามันเสื่อม เวลามันตีกลับ โอ๊ย! เวลามันตีกลับ เห็นไหม เขาเรียกกรรมฐานม้วนเสื่อ

กรรมฐานนักปฏิบัติเวลาม้วนเสื่อก็กเล็กเลยไง เยอะแยะไป เลิกดีกว่า ทำมาทุกข์เจียนตาย ทำไม่ต้องมาทรมาน

ก็ทรมานกิเลสไง ตบะธรรมมันจะแผดเผากิเลสไง กิเลสคือเชื้อไข คือต้นเหตุให้เราทุกข์เรายาก คือต้นเหตุให้เราสร้างเวรสร้างกรรม แล้วในการฝึกหัดปฏิบัติมันเป็นการสร้างเวรสร้างกรรมใหม่ละ

ตบะธรรม คำว่า “ตบะธรรม” ไง เราฝึกหัดปฏิบัติตบะธรรมคือมันแผดเผา เราจะแผดเผากิเลสตัดหาความทะยานอยากของเราด้วยตบะ ด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา

ด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา เกิดจากไหน ถ้าไม่ใช่จิตตภาวนา

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาจะลบล้างก็ลบล้างกันด้วยจิตดวงนั้น ลบล้างกันด้วยจิตดวงนั้นเพราะจิตดวงนั้นจะต้องทำสมาธิเข้าไปสู่จิตดวงนั้น ถ้าเข้าไปสู่จิตดวงนั้นเวลาถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ มันจะเป็นภาวนามยปัญญา

ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา มันก็เป็นวิธีการดับทุกข์ด้วยมรรค ๘ ถ้าวิธีการดับทุกข์ด้วยมรรค ๘ มันก็อยู่ในอริยสัจ อยู่ในทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

ถ้าวิธีการดับทุกข์ ถ้าจิตถ้ามันไม่สมุจเฉทปหาน ถ้ามันไม่มีขณะ มันไม่นิโรธ มันยังไม่ดับทุกข์ วิธีการดับทุกข์นั้นก็จะต้องฝึกหัดปฏิบัติ จะต้องชำนาญการ

เวลาปัญญามันหมุน เวลามรรคมันหมุน มันจะเห็นนะ มันจะรู้มันจะเห็นว่า เวลามรรคมันหมุนมรรค ธรรมจักร จักรมันเคลื่อน เคลื่อนแล้วมันทำลายอวิชชา ทำลายไอ้กิเลสที่มันหมอบ ไอ้ที่มันหงายท้องอยู่นั้นนะ

แล้วกิเลสของใคร มันสร้างปัญหาให้ใคร

มันไม่ได้สร้างปัญหาให้คนอื่นเลย เรื่องของคนอื่นเขา เรื่องของสังคม มันก็ยังอยู่ในความวุ่นวายของสังคมอยู่อย่างนั้น แล้วสังคมจะเอาชนะคะคานกัน มันก็สร้างเวรสร้างกรรมกันไป

เราถือพรหมจรรย์ เราจะฝึกหัดปฏิบัติของเรา เวลามันเกิดความสงบระงับ ให้เป็นสัมมาสมาธิ ให้จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา

เห็น เห็นความเจ้าเล่ห์ เห็นความหมอบ เห็นการหงายท้อง เพื่อหลอกเพื่อลวงให้เราเข้าไปในความเห็นของเขา ในกิริยาของเขา ในการหลอกลวงของเขา ถ้าเรามีสติปัญญา เราจับต้องของเราได้ เราจับได้ เราพิจารณาได้ด้วยว่ามันเป็นกิริยาการหลอกลวงของต้นหาความทะยานอยาก ของสมุทัย ของอวิชชา นี่ถ้าเราจับของเราได้ งานชอบ

งานในความทำความสงบของใจ ทำความสงบของใจคือทำพรหมจรรย์ของตน ทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว งานในการใช้สติปัญญา งานโดยการภาวนามยปัญญา นี่งานชอบ วิธีการดับทุกข์นี้ ด้วยมรรคที่มันเคลื่อนไปด้วยสติด้วยปัญญา เวลาปัญญามันหมุนเข้าไปมันคนละเรื่องกับการทำความสงบของใจแล้ว

เพราะการทำความสงบของใจ ๔๐ วิธีการ มันคือมันด้านเพราะมันเป็นปุถุชนคนหนา เพราะมันถุ่มันไถของมันไถ เราด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยความเพียร ด้วยความวิริยะ ความอุตสาหะ มันสงบมันระงับเข้ามา

แล้วสงบเข้ามาแล้ว มันสงบแล้วมันจะเป็นมิจฉาหรือเป็นสัมมา มันจะพลิกมันจะแพลง โดยกิเลสมันขัดมันแย้งมันมาตลอด ทั้งๆ ที่เริ่มต้นเกิดจากมัน เกิดจากอวิชชา เกิดจากพญามาร เกิดจากการเกิดนี้แหละ

แต่เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนาแล้ว จะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาด้วยมรรค ๘ ด้วยวิธีการดับทุกข์ ด้วยอริยสัจ ด้วยสติปัฏฐาน ๔ ในแนวทางพระพุทธศาสนา

เราทำความเข้าใจของใจเข้ามา ใจสงบแล้ว ถ้าสงบ มันหมอบหรือมันหงายท้อง เราทำของเราขึ้นให้เป็นสัมมา ให้มันถูกต้องชอบธรรม ให้เห็นกิริยา เห็นการหลอกการลวงของมัน เห็นใหม่ เวลาเราใช้สติให้ปัญญายกขึ้นสู่วิปัสสนา มันจะเริ่มภาวนามยปัญญา มรรค วิธีการดับทุกข์ วิธีการฝึกหัดปฏิบัติ มันจะทดสอบตรวจสอบ มันจะเป็นข้อเท็จจริง จิตตภาวนา จิตมันจะรู้ จิตมันจะเห็น จิตมันจะมหัศจรรย์ ตั้งแต่ปุถุชน กัลยาณชน ยกขึ้นสู่โสดาปัตติมรรค จะเป็นบุคคลคู่ที่ ๑ ถ้าขณะ เวลาพิจารณาไปแล้วมันสมมูลของมัน

เริ่มต้นมันปล่อยวางๆ ปล่อยวางนี่เขาเรียกชั่วคราวๆ ตังคับหนาน การชนะชั่วคราว ชั่วคราว ชั่วครั้งชั่วคราวก็เกือบเป็นเกือบตายนะ ขณะชั่วคราวชั่วคราว มันก็ต้องความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะของเราเต็มกำลังของเรา

แต่เวลามันสมมูล มันคล่องตัวขึ้น โอ้โฮ! เห็นความมหัศจรรย์ มันอยากได้ออยากดี ต้องพักพักเพื่อทำความเข้าใจบ้าง ใช้สติปัญญาทำของเรา เพราะเราไม่ไว้ใจ

ปล่อยวางๆ ปล่อยวางชั่วคราวทั้งนั้นนะ พอมันสมบุรณ์แบบของมันไป เวลาขณะ ขณะคือว่าสมุจเฉท นิโรธมันดับทุกข์ด้วยมรรค ๘ ขึ้นมามันสมบุรณ์แบบ จากโสดาปัตติมรรคจะเป็นโสดาปัตติผล

คำว่า “คู่” มันมีเหตุและผล

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ที่ดั่งามท่านจะเทศน์จะเน้นเรื่องเหตุ พยายามให้เรามีกำลังใจ พยายามให้เรามีความมุมานะ

มนุษย์จะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร แล้วเวลาทุกข์เวลายาก เราเอาศาสดา เอาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแบบอย่าง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปเผชิญกิเลสในชั้นอาหารของนางสุชาดา วันนี้ถ้าไม่ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ จะไม่ยอมลุกจากที่เลย

เข้าไปเผชิญหน้ากับมันตลอด สมบุกสมบันมา ๖ ปี ๖ ปีอีลู่จู่แยกใจ เดี่ยวมันหมอบ เดี่ยวมันหงายท้อง เดินตามทำนองคลองธรรมของมันไป ถึงเวลาแล้วสิ่งที่ทำมาแล้วมันไม่ใช่ ข้อเท็จจริง เวลาข้อเท็จจริงขึ้นมา ฉันทานอาหารของนางสุชาดา แล้วพยายามปฏิบัติ บุญเพนิวาสนาสุสติญาณ จตุปปาญาณ อาสวัชฌญาณทำลายอวิชชา เรือนยอดของเรือน ๓ หลัง ได้หักลงแล้ว

เวลาเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นข้อเท็จจริงจากศาสดาของเรา ศาสดาของเราเวลาฝึกหัด ปฏิบัติขึ้นมาตามข้อเท็จจริงนั้น เอาข้อเท็จจริงนั้น เวลาแสดงธัมมจักขุ ฆัง ทางสองส่วนไม่ควรเสพ อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค ทางสายกลางในพระพุทธศาสนาคือวิธีการปฏิบัติด้วย มรรค ๘ ถ้ามรรค ๘ มีสัจจญาณ มีกิจจญาณไป

พระอัญญาโกณฑัญญะ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวง

สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เห็นใหม่ จากที่ว่ามันหมอบและมันหงายท้อง คือกิริยาที่มันหลอก แล้วใจมันจับได้ใหม่ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นจากใจเราหรือไม่

ถ้าเกิดจากใจของเรา แล้วเราฝึกหัดใช้ปัญญา จิตตภาวนา นี้อวิธีการดับทุกข์ จักรมันจะ เคลื่อน ภาวนามยปัญญาเคลื่อน แล้วมหัศจรรย์มาก

สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา เห็นใหม่ ไข้ทั้งหมอบและไข้ที่หงายท้องนี้แหละ จินตนาการทั้งนั้น แล้วเราจับสิ่งใดไม่ได้เป็นขึ้นเป็นอันเลย หลงระเริงไปกับมันด้วยความด้อย ปัญญา ด้อยวาสนา

ถ้าครูบาอาจารย์เราท่านมีวาสนา เอ๊ะ! ไม่เชื่อ แล้วทบทวนใหม่ เริ่มต้นกันใหม่ เริ่มต้น ใหม่ไม่ต้องไปทุกข์ใจ ความคิดเกิดดับ ความคิดร้ายแปดในหัวใจ แล้วถ้าเริ่มต้นใหม่ก็อีกรอบหนึ่ง คิดขึ้นมา แล้วจับตัวมันให้ได้

สมาธิจับ ปัญญาตัด ตัดด้วยภาวนามยปัญญา

ถ้ามันตัดด้วยภาวนามยปัญญา เห็นใหม่ มัคโค ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

ที่เราล้มลุกคลุกคลานกันอยู่นี้แหละ เวลามันตั้งตัวได้นะ มันก็มีหัตถ์จรรยีนะ คนที่ชำระ
ล้างกิเลส คนที่สลัดสังโยชน์ ๑๐ มันเป็นคนุชยที่มหัตถ์จรรย แล้วมหัตถ์จรรยในใจดวงนั้น ไปพูดให้
ใครฟัง เขาว่าอยู่นอก นอกเหตุนอกผล

ถ้ามันนอกเหตุนอกผล มันต้องเป็นนอกเหตุนอกผลตามข้อเท็จจริงในหัวใจของตน เอวัง